

RINGMAJANDUSE
VÕIMEKUSE TÕSTMINE

KOHALIKU OMAVALITSUSE RINGMAJANDUSE TEEKAART TÜRI VALD

Seisuga 31.08.2023

Koostatud projekti tegevuse „Ringmajanduse võimekuse tõstmine kohalikes omavalitsustes” raames.

KESKKONNAAGENTUUR

TAL
TECH

KLIIMAMINISTEERIUM

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Kohaliku omavalitsuse ringmajanduse teekaart

VALD/LINN	TÜRI VALD
TEEKAARDI KOOSTAJAD	Janelle Leenurm, Annely Grazer, Üllar Vahtramäe, Raivo Raamat
TOIMETAJAD	Niina Dulova, Kristjan Piirimäe
KOOSTAMISE PERIOOD	3. mai – 31. aug 2023

Käesolev teekaart on koostatud eesmärgiga näidata omavalitsuse ringmajanduslike tegevuste prioriteete, eelistusi, kitsaskohti, lahendusi, konkreetseid tegevusi ning potentsiaalset koostööd erinevate sidusgruppide või teiste omavalitsustega.

Teekaardis on kaetud järgmised keskkonnaga seotud teemavaldkonnad:

- keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes
- ringmajandusala teavitustegevus
- jäätmemajanduse edendamine
- keskkonnajuhtimissüsteemide rakendamine
- keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes

Teekaardis on kaetud järgmised äri- ja koostöömudelitega seotud teemad:

- kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine
- ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine
- koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel
- ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil
- uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine

SISUKORD

I EESMÄRGID JA PRIORITEEDID	4
II RINGMAJANDUSE PARIMAD PRAKTIKAD	5
III TEGEVUSKAVA	7
IV KOOSTÖÖ	8
LISA 1. ETTEPANEKUD RIIGILE RINGMAJANDUSE SOODUSTAMISEKS.....	9
LISA 2. ARENGU INDIKAATORID	10

I EESMÄRGID JA PRIORITEEDID

OMAVALITSUSE KITSASKOHAD, MIDA VÕIKS LAHENDADA RINGMAJANDUSE ABIL

Alljärgnevalt on loetletud mõningaid probleeme, mida võiks lahendada ringmajanduse abil:

- Omavalitsuse enda korduskasutuskeskuse puudumine (tervete asjade uuele ringile suunamine, sh mööbel, riided, raamatud jm). Hetkel osad kasutatud riide poed võtavad asju vastu, aga puudub terviklik lahendus.

KESKKONNATEEMAD, MIS VAJAVAD LÄHIAASTATEL ENIM EDENDAMIST

- Keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes;
- ringmajandusala teavitustegevus;
- jäätmemajanduse edendamine;
- keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes.

ÄRIMUDELITE ARENDUSE JA KOOSTÖÖ TEEMAD, MIS VAJAVAD LÄHIAASTATEL ENIM EDENDAMIST

- Kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine;
- ringmajanduslike ärimudelite rakendamine/soodustamine;
- koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel;
- ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil;
- uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine.

II RINGMAJANDUSE PARIMAD PRAKTIKAD

PARIMAD RINGMAJANDUSE PRAKTIKAD, MIDA OMAVALITSUS RAKENDAB

- Türi valla territooriumil on Oisu biogaasijaam;
- on algatatud tuuleenergiaalade eriplaneering ja ÜP-s on alad määratletud;
- SA Järvamaa tegeleb ettevõtjate informeerimisega;
- praegusel ajal teeb maakond ühiselt energia- ja kliimakavu;
- tootjavastutusorganisatsioonid korraldavad efektiivselt jäätmete liigiti kogumist ja taaskasutust.

KESKKONNAGA SEOTUD PARIMAD PRAKTIKAD, MIS PAKUVAD HUVI

Keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes

- Keskkonnasõbralike (riigi)hangete kompetentsikeskus (Jäätmehoolduskeskuse juurde);
- avalike hoonete ja tee-ehituse rohehanked.

Ringmajandusalane teavitustegevus

- Ringmajandusalane teavitustegevus nii elanikele kui ettevõtjatele;
- maakondliku ringmajandusvõrgustiku rajamine.

Jäätmemajanduse edendamine

- Nutikad prügikastid;
- ehitus- ja lammutusjäätmete müügiplatvorm;
- piirkondlikud jäätmekäitlustehased (sh biogaasi tootmine);
- jäätmejaama või -keskuse laiendamine ringmajanduse otstarbel;
- tekstiiljäätmete liigiti kogumine vastavalt seadusele ja taaskasutus.

Keskkonnajalajälje hindamine KOV-is ja allasutustes

Rohelise Kontori sertifikaat

Muu praktika

- Jäätmemajanduse arendamisel tootmisjääkide registri/müügiplatvormi koostamine;
- kompostimisväljaku loomine (KOV aladelt tulevad lehed ja oksad ise kompostida).

ÄRI- JA KOOSTÖÖMUDELITEGA SEOTUD PARIMAD PRAKTIKAD, MIS PAKUVAD HUVI

Kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine

- Kohalike ressursside kaardistamine;
- kohalike ressursside kestlikuks kasutamiseks ettevõtjate omavahel kokkuviimine (tööstussümbioos);
- bioenergia ressursside ja kasutuspotentsiaali kaardistamine;
- tegevuskava kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamiseks.

Koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel

- Tööstussümbioosi edendamine;
- maakondliku ringmajanduse spetsialisti/rohekoordinaatori ametikoha loomine;
- ringmajanduskeskused, parandustöökojad ja/või uuskasutuskeskused;
- koostöö lähivaldadega: ühine jäätmekava, energia- ja kliimakava, ringmajanduse kompetentsikeskus vms;
- maakondlikud koolitused, eksperdid;
- regulaarne roheseire.

Ringmajandust edendavate projektide soodustamine KOV territooriumil

- Ringse linna/piirkonna projekt.

Uuenduslike ringmajanduslike initsiatiivide algatamine

- Ringmajanduse kompetentsikeskus (SRIK-i juurde);
- ringmajanduse kohalik või piirkondlik toetusmeede.

III TEGEVUSKAVA

Keskkonnaga seotud teemadel:

TEGEVUS	LISAINFO	ELLUVIIMISE AEG
Jäätmemajanduse edendamine	Korraldatud jäätmevedu, liigiti kogumine, pakendisüsteem	pidev
Ringmajandusalane teavitustegevus	Korduskasutuskeskuse loomine	pidev/lähitulevikus
Keskkonnahoidlike riigihangete kasutamine KOV-is ja allasutustes		pidev

Äri- ja koostöömudelitega seotud teemadel:

TEGEVUS	LISAINFO	ELLUVIIMISE AEG
Koostöövõimalused ringmajanduses erinevate sektorite ja KOV vahel	Kliimakava- koostamisel Uuskasutuskeskus	...
Kohalike ressursside kestliku kasutamise soodustamine		...

IV KOOSTÖÖ

RINGMAJANDUSE ALANE MAAKONDLIK KOOSTÖÖ

- Maakondliku kliimakava koostamine.
- MTÜ Eesti Jäätmehoolduskeskus juurde keskkonnahoidlike riigihangete kompetentsi tekitamine.
- Aidata kaasa maakondliku ringmajanduse spetsialisti ja/või rohekoordinaatori ametikoha loomisele (nt MTÜ Eesti Jäätmehoolduskeskus, SA Järvamaa).

MUU KOOSTÖÖMUDEL

- Koostöö teiste omavalitsustega läbi MTÜ Eesti Jäätmehoolduskeskuse.

LISA 1. ETTEPANEKUD RIIGILE RINGMAJANDUSE SOODUSTAMISEKS

ETTEPANEKUD PUUDUVATE VÕI MUUTMIST VAJAVATE ÕIGUSAKTIDE OSAS

- Seadusandlus üldiselt ei jõua uutele tehnoloogiatele järele.
- Konkreetsetest juhistest sekundaarse toorme kasutamise osas jms.

LISA 2. ARENGU INDIKAATORID

1. JÄÄTMEAJANDUSE EDENDAMINE

1.1. Jäätmekava. Millisele lävendile vastab KOV-i kehtiv jäätmekava?

Edasijõudnu - jäätmekavas on seatud mõõdetavad arengueesmärgid jäätmete liigiti kogumise kohta, mõeldud läbi, kuidas kaasatakse protsessi inimesi ning kuidas tõsta elanike teadlikkust.

1.2. Jäätmehoolduseeskiri. Millisele lävendile vastab kehtiv jäätmehoolduseeskiri?

Edasijõudnu - jäätmehoolduseeskirjas on sätestatud, et korraldatud jäätmeveo raames kogutakse vähemalt viie korteriga korterelamutes lisaks segaolmejäätmetele vanapaberit, bio- ja suurjäätmeid (alates 01.08.2023).

1.3. Jäätmevaldaja register. Kas KOV-is on jäätmete tekkest ülevaate saamiseks kasutusel jäätmevaldaja register?

Edasijõudnu - veebipõhine register.

1.4. Koostöö taaskasutusorganisatsioonidega. Kas omavalitsusel on lepingud taaskasutusorganisatsioonidega saavutamaks pakendijäätmete kokku kogumise KOV territooriumilt?

Edasijõudnu - lepingud taaskasutusorganisatsioonidega on uuendatud/sõlmitud viimase viie aasta jooksul.

1.5. Jäätmete edasise käitlemise korraldamine. Kuivõrd KOV panustab jäätmete tekkimise vähendamisse ja vältimisse ning on läbi mõelnud, mis saab kogutud jäätmetest?

Edasijõudnu - liigiti kogutavatele jäätmetele on määratud ringlusse võtmise määrad.

1.6. Pakendijäätmete liigiti kogumine. Milline on pakendijäätmete liigiti kogumise võrgustik?

Baastase/Eeskujulik – minimaalse võrgustiku olemasolu (Pakendiseadus, paragrahv 171)/on olemas pakendite kohtkogumine (alates 01.08.2023).

1.7. Korraldatud jäätmevedu. Kas KOV on taganud toimiva jäätmeveo sõlmides kontsessioonilepingu jäätmekäitlejaga?

Eeskujulik – korraldatud jäätmeveo raames kogutakse vähemalt järgmised jäätmed liigiti: segaolme, paber-, bio-, pakend- ning suurjäätmed (01.08.2023).

1.8. Jäätmejaamade lahtiolekuaegade paindlikkus. Kuivõrd jäätmejaamades toimub jäätmete vastuvõtt?

Edasijõudnu - vähemalt kolmel päeval nädalas sh ühel puhkepäeval vähemalt 8 tundi (nädalas 5 päeva - 26 tundi, L ja P mõlemal päeval 4 tundi).

1.9. Jäätmete liigiti vastuvõtt jäätmejaamades. Milliseid jäätmeliike jäätmejaamad liigiti vastu võtavad?

Baastase - Jäätmejaamad võtavad vastu järgmisi jäätmeliike: paber ja kartong, plastid, metallid, klaas, biolagunevad aia ja haljastusjätmed, bioloogiliselt mittelagunevad aia- ja haljastusjätmed, pakendid, puit, tekstiil, suurjätmed, probleemtoodete jätmed ja ohtlikud jätmed (Keskkonnaministri määrus "Olmejäätmete liigiti kogumise ja sortimise nõuded ja kord ning sorditud jäätmete liigitamise alused", paragrahv 2 lõige 3).

1.10. Jäätmekorralduse info kodulehel. Kas elanikud on informeeritud jäätmehooldusteenuste sisust ja teenusepakkujatest?

Baastase - Omavalitsuse veebilehel või viitena jäätmevedaja kodulehele on leitavad hinnainfo ja asukohad, kus saab liigiti kogutud jäätmeid üle anda.

2. KOHALIKE RESSURSSIDE KESTLIKU KASUTAMISE SOODUSTAMINE

2.1. Taastuenergiaalade planeerimine. Kas omavalitsuse üld- või eriplaneeringus on käsitletud taastuenergiaalaid?

Edasijõudnu - omavalitsuse üld- või eriplaneeringus on eraldi käsitletud taastuenergiaalaid.

3. RINGMAJANDUSALANE TEAVITUSTEGEVUS

3.1. Elanikkonna jäätmemajanduse alase teadlikkuse tõstmine. Kas KOV teavitab elanikke ringmajanduse põhimõtetest ja vajalikkusest?

Eeskujulik - viiakse läbi vähemalt üks jäätmemajanduse alane teabepäev, kooluts, infotund või kampaania aastas.